

MASARYKOVA UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

RV2BP_3RZ

Reprodukční zdraví

*Syndrom rizikového chování v
dospívání*

RV2BP_3RZ/01 Čt 13:00–14:40 [učebna 27](#), J.
Reissmannová

VYPRACOVALA: Veronika Suchyňová

UČO: 391840

ROČNÍK: 2. ročník

DOSPÍVÁNÍ

Dospívání je někdy nazýváno také jako adolescence, jinak také nazýváno jako postpubescence. Jedná se o další stádium po pubertě. Adolescence je dynamické období, významné pro formování hlubších osobnostních rysů. V průběhu dochází k postupnému vyhraňování a stabilizaci povahových vlastností. Adolescent již není dítětem, protože jsou na něj kladeny podobné nároky jako na dospělého člověka (cílevědomost, samostatnost, zodpovědnost,...), ale také jej nemůžeme brát jako člověka dospělého. Stále potřebuje dohled a pomocnou ruku své rodiny. Podle Říčana se věk adolescenta uvádí mezi 15 až 20 lety života. Jedná se o období, kdy se člověk nejvíce vyvíjí po stránce osobnostní. Je to také ale nejvíce rizikové období.

VZTAH DOSPÍVAJÍCÍCH K VLASTNÍMU ZDRAVÍ

Podle světové zdravotnické organizace je klíčem ke zdraví dospívajících jejich chování. Zdravý životní styl v dospívání je totiž věcí rozumu jen do určité míry. Člověk v tomto věku dává spíše přednost rizikovému životnímu stylu, čímž řeší různé aktuální problémy (nedostatečné sebevědomí, pocit úzkosti, samoty), chce někam patřit a mnohdy si neuvědomuje následky svých činů a nepřemýšlí nad budoucností. S tímto souvisí i hledání identity a porozumění svým pocitům. Za své určité nedostatky se stydí a to i za ty zdravotní. V tomto věku je člověk více uzavřený, a tak je ani okolí nesděluje. Rizikové chování je hlavní příčinou smrti lidí mezi 15 - 19lety.

Zdraví dorostu je definováno jako:

- Nepřítomnost nemoci
- Plnění vývojových úkolů tohoto věku
- Nepřítomnost takového rizikového chování, které lze už pokládat za problémové (které dospívajícího může poškodit)

SYNDROM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

K syndromu rizikového chování v dospívání patří tři okruhy rizikového chování:

1. Zneužívání návykových látek, případně i závislost na nich
2. Rizikové chování v oblasti psychosociální
3. Rizikové chování v oblasti sexuální

Tyto okruhy se společně kombinují a jen zřídka se objevují samostatně. Například při problémech v rodině může přijít k rizikovému chování v oblasti psychosociální, kdy se člověk upne na drogy a alkohol, což je spjato poté i s rizikovým chováním v oblasti sexuální. Proto bychom měli ke každému dospívajícímu přistupovat individuálně a pátrat po jeho problémech.

1. Zneužívání návykových látek, případně i závislost na nich

Nejvíce známou lehkou drogou je marihuana. Kromě „pozitivních“ účinků, kvůli kterým ji lidi užívají, má i spoustu nežádoucích účinků, ke kterým mimo jiné patří:

- Úzkostné stavy, poruchy paměti, zvýšení rizika vzniku schizofrenie
- Záněty dýchacích cest, poruchy srdečního rytmu, riziko zhoubných nádorů v ústech, hltanu a jícnu

2. Rizikové chování v oblasti psychosociální

Jelikož se jedná o období mezi dětstvím a dospělostí, tak se chce člověk už v tomto věku určitým způsobem osamostatnit, ale stále potřebuje pomocnou ruku rodiny. Adolescent se snaží někam zapadnout, patřit a mnohdy si nezvolí správně. Hledá sám sebe, svou identitu, mnohdy vyvolává konfliktní situace, může mít poruchy s chováním,

být agresivní, mít i sebevražedné sklony. Toto chování může být zapříčiněno užíváním drog a alkoholu.

3. Rizikové chování v oblasti sexuální

Člověk v období dospívání touží po pohlavním životě, ale je předčasný a téměř zákonitě spojen se zvýšeným střídáním partnerů a v důsledku toho i vysokým výskytem pohlavních chorob. Člověk v tomto období hledá svou identitu a předčasným sexuálním zážitkem, stejně jako drogami, ji může narušit. Adolescent ještě není dostatečně psychosociálně zralý člověk. K začátku pohlavního života by měl mít člověk správný důvod a samozřejmě dostatečnou ochranu. Musíme si také uvědomit, že kromě psychosociální zralosti hraje roli také biologická nezralost dívky.

RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ VE ŠKOLÁCH

Nejen rodiče a přátelé, ale také škola by se měla zajímat o zdravý životní styl dospívajících. Rizikové chování se může projevit ve školách záškoláctvím, zvýšenou agresivitou žáka a tedy i šikanou, rasismem, vandalismem, kriminalitou, atd. V každé škole pro tyto případy existuje metodik prevence rizikového chování. Kromě něj by v tomto směru měli být řádně zaškoleni i třídní učitelé.

PŘÍČINY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

- ▶ Domácí násilí, týrání a zneužívání, zanedbávání, úmrtí v rodině, poruchy příjmu potravy
- ▶ Malá sebedůvěra a sebeúcta, chronická nemoc, malé a nejisté perspektivy do budoucnosti
- ▶ Duchovní a citové strádání, chudoba nebo naopak bohatství rodičů
- ▶ Hledání identity, kritičnost, vytváření samostatných názorů, rozpory mezi cíli, ideály a skutečností, konflikty v rodině, popud vrstevníků

PREVENCE

Nejdůležitější je vždy mít dobré vztahy v rodině. Velice důležitá je komunikace a podpora. Ke každému dospívajícímu by se mělo přistupovat individuálně a mluvit s ním jako s partnerem, ovšem ne jako s kamarádem.

LITERATURA:

- ▶ JANÍK, A. *Drogy a společnost*. Praha: AVICENUM 1990. 342 s. ISBN 80-201-0087-3
- ▶ KREJČOVÁ, L. *Psychologické aspekty vzdělávání dospívajících*. Praha: GRADA 2011. 226 s. ISBN 978-80-247-3474-3
- ▶ MACHOVÁ, J. *Výchova ke zdraví*. Praha: GRADA 2010. 296 s. ISBN 978-80-247-2715-8
- ▶ ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: PANORAMA 1990. 432 S. ISBN 80-7038-078-0
- ▶ TAXOVÁ, J. *Pedagogicko-psychologické zvláštnosti dospívání*. Praha: STÁTNÍ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ 1987. 273 s.
- ▶ <http://marihuana.web-zdarma.cz>